

ZVON

LEPOZNANSKI LIST S PODOBAMI.

Leto V.

Na Dunaji 1. novembra 1879.

List 21.

6. Nebo zercálo.

Krog se vlekel je mrák,
Hlad in pókoj sladák ;
Oh, pa sercece to
Ni hladnó ne mirnó,

Kdo prešteje zvezdé,
Ki na nebu goré,
A v moj duh premezlén
Njih ne seva plamén.

Tem zvezdicam enak
Moj je dragi voják :
Oj, kot one krasán,
Oh kot one dalján !

Ali zvezde vsaktér
Ogledujem večér ;
Da bi zérla takó
Še ljubljencu v okó.

Oj da módro nebó
Bi zercálo biló,
V tem zercálu ves svét
Nam bi bil razodét.

Kot se zvézde nebá
Nam bliscé iz morjá,
Vsa bi zemlja od tam
Dol odsévala k nam.

Tam planíne bi vse
In ravníne bi vse,
In vse zémlje ljudí
Bi ločile oči.

A kaj mene skerbí
Za vse druge ljudí !
Tam iskála bi jaz
Le ljubljénčev obráz.

Oj, da modro nebó
Bi zercálo biló,
Tam bi našle oči,
Ki sercé ga želí !

Bojan.

Elisabeta.

Historična novela; spisal Danilo.

III.

Blisk nagel bilo upanje je celo,
Ki le temnejšo noč stori, ko vgasne.

Prežiren.

Četo pozneje. —

Delo Elisabetino je bilo uže dover-
seno; Marko pa je še slikal.

Početkom sta delala skupno v umet-
nišči Siranijevem pred Renijevim origi-
nalom. Signore Andrea pa je v tem
poleg nju prebiral po starih knjigah.
Mirno in hitro je slikala Elisabeta, kakor
da bi bila zabila, kaj pomeni to tekmo-
vanje. Ne takó Marko. Vsaki dan, vsako
uro je sklenil, delati pazno in vztrajno.
A jedva je načertal nekaj potéz, oko mu
je uhitelo na gracijozno postavo Elisabe-
tino — in slikal ni Beatrice, nego Eli-
sabeto prav iz dná svoje ljubeče duše.
A potem je odložil nesrečni čopič in sedel
in sedel uro za uro v nezavesti svojih
strašnih sanj, dokler ni planil skozi vrata
hladit si vroče čelo v naročje matere
narave, da ne! — v vesoljni svet!

In takó je bivalo dan za dnevom.

Mojstru Andrei se je smilil ubogi mla-
denič in tolazilno-milo mu je nekega dné
svetoval:

„Marko! Da tū bivate, vam več ško-
duje nego koristi! Svet vam dam: pu-
stite Elisabeti, da doverši sliko svojo in
potem delajte vi sami v samoti in go-
tovo zadostite bolje zahtevam!“

Marko je zmajal z glavó. In prihajal
je še mnogokrat v atelier opazovat umo-
tvor Renijev, ne ponarejat. A stal je
mertev, brez vseh občutkov pred njim.
Premnogokrat mu je zanetil hudobni Mal-
vezzi ogenj divjih strasti, predno je stopil

pred umotvor. In siv dim se mu je na-
gostil pred očmi, da ni videl — in
mamljiv sopar se mu je nabral na čelo,
da ni mislil: in zopet je odhajal.

Ko pa je bila signorina Elisabeta do-
gotovila svoje, slikal je Marko. Nobeno
človeško okó pa ni smelo v njegovo
samoto.

Tekli so dnevi. —

Sedaj pa je bila tudi Markova slika
izveršena in določil se je dan in ura
razkritja.

To je bil dan sv. Antona v jutro. Vse
strokavo in zvedávo se je gnetlo tja proti
javnej palači, kjer so se shajali sodniki
sodit čudno sodbo. —

Tamo na strani svojega otca stopa in-
teresančna Elisabeta. Resno-skerbnega
obraza je stari Sirani, jasnega njegova
hči, kakor sinje nebó nad njima. „Dan
sv. Antona je za-me srečen“, prigovarja
ljubeznjivo ravnokar svojemu otcu. „Ko
sem nekoč v molitvi klečala pred svetim
možem, ki sem ga bila naslikala, zdelo
se mi je, da se mi ljubo smehlja, kakor
da bi tel biti mi goreč besednik pred
božjim stolom!“

„Ali, draga moja, óna slika v javnej
palači ne predočuje svetnika, — pomisli,
da si slikala morilko, očetovo morilko!“

„Res dà! Pa saj morebiti njena krivda
ni bila tolika, njen greh ne tako strašan!
Padre, le té oči, te krotke, nedolžne oči!
Iz njih odseva najčistejša duša, a ne
onesnažena s kervjo očetovsko! In, padre
mio, naš veliki Guido jo je bojda samo
jedenkrat videl v ječi, a njena lepa po-
doba se mu je takó živo vtisnila v dušo,

da jo je mogel naslikati iz uma! In ljubil jo je, padre mio, — naš plemeniti Guido jo je strastno ljubil, in smertno užaljen, da je morilka, za katero se mu je sveto sercé vnelo prvič in zadnjič — zató sovražil je vse ženstvo....“!

„Takó pravijo“!

„Dà, ljubil jo je! Izdano, obsojeno, a nedolžno — in ona, ki jo je zlobni svet dolžil največjega zlodejstva, ona je morebiti prestolu Vsegavednega najbližja in z njo vred naš blagi Guido, čestilec vsega božjega — in takó, padre, nisem se pregrešila“! —

In takó v strahu in upu dospêta pred palačo.

V tem sta z druge strani korakala sém znanca Marko in Malvezzi — obà nema. Večkrat je Malvezzi pričel pogovor, se vé, da aristokratno dolgočasen, a mladenič je ni čerhnil; iz vedenja njegovega pa je bilo poznati, da mu je no-tranje v neizrečenih bolestih.

„Z vami se radujem tudi jaz“! — jame neobčutni Malvezzi zopet, uže blizo osodnega kraja.

„Če pa padem“? odverne Marko. Čudo, da je mogel izreči to!

„Tedad vam pomorem pri osveti. Brez skerbi“!

„Jaz ne preživim svoje sramote“!

„Ta bi bila lepa! Kaj se vam meša? Há! da bi vi pustili, da vaša ljubimka osreči družega! Kaj se motite? Saj njeno serce ni kamenito — ni ne! Pa da bi se z vami norčevala! Bolje, da pogine ob jednom, ko zmaga“!

Nekako čudno se strese Marko pri teh besedah, obstoji in z rapirjem v roci zrè z grozo v črnogledega Malvezzija.

„Morebiti ste vi sam satan! Ha! Mogoče, da vam zapadem“! Takó je kričal in strašno vihtil rapir — in neprijeten

prizor bi bil se gotovo razvil, ko bi ne bila stala uže pred palačo. Jedva sta stopila v dvorano, zapoje trikrat zvonček in — preproge padejo raz sliki. Počasi in ponosito stopajo sodniki tja proti umotvoroma — vse mirno in tiho — — sedaj zahrúšči gromovit „evviva la signorina Elisabetta“! in — Sessi-jevo delo je bilo obsojeno.

Elisabetin umotvor je visel kakor dvojčič poleg Renijevega. Na obeh so zerle iste sinje oči Beatricine nedolžno v svet, razlivala se je po lepem obrazu ista krotka otožnost, plaval okrog istih ljubkih usten isti prostoserčni smehljaj, na obeh so se svetili jednako isti bogati kodri. Tudi Sessijeva Beatrice je bila kakor Renijeva ogernena z belim oblačilóm, nad tem z rudečim krilom, na glavi z jednako pisano rutico, a izpod té je gledalo to živo oko, to rahlo lice, ti rudeči ustni — Elisabete Siranijeve. Le njena podoba je živela v duši Markovej in njegova roka je morala nehoté vstvariti le njo!

Ploskanja in občudovanja ni hotelo biti konec in imé umetnice je šlo od misli do misli, od ust do ust.

Hipoma pa se razžene sedaj ljudstvo in iz gnječe prihruje z vso silo Marko k svojej podobi — nekaj trenutja in Marka ni več!

Podoba njegova pa je bila narezana na vse strani. Pred njo na tléh je ležalo ostro jeklo.

Zunaj pa se je čul klic:

„Naša osveta“!? —

„Jaz sem vaš“! glasil se je odgovor. In mladeniču so gorela tlá pod stopinjo in dirjál je — „oblák ne vé in val ne kam“!

IV.

Bridkost, k' od nje sercé več ne počije,
Odkrivajo njegove skrivne teže,
Mokrocvetoče rož'ce....

Prečita.

Sladko-doneč je vrela na večer istega dneva biserna melodija slavcu iz razvnetega serca tja po hladnem mraku in topila se v serce človekovo — in bilo je, ko da bi hotel ta čutapolni glas vse vzbuditi, kar tu notri, globoko v serci počiva, upanje in ljubezen, žal in sló in pred vsem ono brezkončno hrepenenje, óno temno, ki nima imena, óno neznano, nad katerim je pevec zmajal z glavo:

Ich weiss nicht, wass soll es bedeuten,
Dass ich so traurig bin —

In tako je bilo tudi signorini Elisabeti, ko je sloné na ograji vertne galerije zerla po tem svetem mirú, slušala ljubezni polnega pevca. Prišla je bila hladit in mirit serce po dnevnih dogodbah in vtisih, prišla hvalit nebesa za rešitev v to svetišče pokoja in mirú. In bilo je zares nadzemsko tiho, takó, da se to človekovo serce sramovati mora svojih malenkostnih strasti! In vendar je nocój umetnici kopernela duša od čudnih želja, in vendar, kakor nikedar preje, razrivala so jej nocoj drobno sercé ogromna, hrepenenja, ogromniša od ogromnih svetov, ki se valé po neizmernem prostoru. Bilo jej je, ko da bi nocoj zadnjikrat gledala vse to veličastvo, ko da bi slovó jemala od stvarstva in življenja: in duh jej je dvignil se tja pod oblake, popraševat prijaznih zvezdic, dvignil se tja mej meglene duhove, da z njimi preletí vse gorjé vsega sveta. — In vernil se jej je duh in z njim vsi stoki in vse solze vsega človeštva — in leglo jej je vse to težko na dušo in iz stiskanega serca so jej mesto hvalnih, svetih molitev kipela

vročá, neznana hrepenenja brez konca in kraja.

Tedaj pa je potegnil lahen vetrič in drevesa so šumela, ko da bi hitel skozi liste smertni angelj in se jih dotikal lahko s svojimi krili. In tedaj tudi je začula Elisabeta klicati svoje ime in zderznila se je od strahú. Ne dolgo po tem pa je stala pred njo oseba, ki je temno senco delala na beli zid.

„Jaz sem, signorina“! govoril je Marko Sessi, „oprostite, da vas motim — prišel sem poslovit se. To je moja zadnja zemska dolžnost, — na potu sem v samostán“!

„Ubogi Marko“! — in zabolelo jo je hudo.

„Čutite z menoj? Oj, ne kalite si lepih oči, — a če imate kaj sočutja do mene, obljubite, da mi izpolnite zadnjo prošnjo. Nekoč sem vam poklonil kito pomladnjih cvetic, a trenotek pozneje sem jo našel v prahu, — zavergli ste jo! Danes poklanjam vam novih cvetic, ki sem je skerbno in s trudom gojil, — obljubite mi, signorina, da je hočete hraniti tri dni in tri dni spominjati se mene! To je želja odhodnika — izpolnite jo kakor željo umirajočega“!

„Obetam, Marko“!

„Addio! Zdravstvujte“! — in odgernil je kito prekrasnega cvetja belega, podál jej jo in odstopil. Tudi Elisabeta je stopila z galerije v svojo spalnico sè solzami v očéh, solzami, ki jih rodi tako hrepenenje, tako sočutje. Tedaj pa se je uternila zvezda z neba in zatonila tam daleč v večernem morji!

Ko je bila umetnica zaperla za sabo duri, priplula je zopet senca Markova na galerijo. Z boleznimi vzdihji je naslonil svojo lepo, razgreto glavo na merzlo, kamenito ograjo — in obstál. Sercé mu

je bilo zamorjeno, — lahko ga je tamán obup in černa strast omamila v pokoj, kakor ga je čez dan gnala brez miru. neusmiljeno po brezkončnem potu.

Slavec pa ni več pel. Hipoma se je bilo nebo zavilo v težke oblake, vihar je upogibal drevesa, tema se je zgostila — in sedaj pa sedaj je zabiskavalo se tja po Marku in videlo se je z grozo, da tako je življenje, tak je človek!

A Marko je še vedno stal na onem mestu. Stoprav ropot in šum, ki je spremljal prihod jutra, preplašil ga je: kakor preganjana žival je iskal dalje. —

Lepo jutro je bilo; a za Elisabeto Siranijevo ni bilo napočilo. Nasli so jo blede in merzlo na ležišči; na strani jej je ležala kita belih cvetic, ki so žalostno in brez tolažbe povešale glavice.

Solžno žalostna je bila vsa Bologna, da je izgubila svojo čast, svoj ponos, blago Elisabeto. Govorilo in ugibalo se je mnogo o „strupu“. Kedò vé? —

Ali Elisabeta je bila mrtva — in isti pevec Luigi Picinardi jej je — kedò bi bil mislil? — zložil častno nagrobnico.

V.

Opat in menih, modri možje,
Nobeden sereá ozdravit ne vé.
Preširen.

V starem samostanu — daleč, daleč od Bologne — visela je nad durmi neke celice tablica z napisom: „P. Marcus“.

In v celici je sedel samostanik v dolgej, temnej haljini; obraz mu je bil blede, iz očesa mu je odsvitalo se motno sercé in sedaj pa sedaj se je čudno stresaval po vsem životu. Ta samostanik pa je bil naš Marko, nesrečni Marko Sessi, zvest svoje obljudi. In onega dné so mu mej starimi pergamenti vzkipele spomini, žalostni spomini in takó je šepetal tja v samostanski mir: „Dve leti uže me oklepate, vi hladni zidovi! Nemir serčni, obup nad tem prahom zemskim, goreče hrepenenje me je prignalo k vam. Hrepenenje? Po čem? Tega nisem vedel do ónega trenutja, ko sem vstopil, ko mi je prior slikal mir, ki čuva tû mej vami, vi stare zidine, to življenje človeško. In zjasnilo se mi je, zjasnilo v dušo! Česar ni imel otrok bogatinov, to naj bi užival uborni samostanik: mir! Mir? — in majal je z glavo — „ta se še ni vselil v té persi, mej temi zidinami. In ko bi tudi mogel zopet v svet? Kako veselje, kaka sreča me čaka? Nobena, nobena! In povetil je glavo — in grenka solza je padla na pergament.

Ti uborni Marko!

Kmalu potem pa je necega večera klečal ves samostán v tej celici in ko so se izmolile molitve, položil je prior roko na merzlo čelo — Markovo. Govoril pa je: „Iskal je miru, našel ga je!“

Ti srečni Marko!

Misli g. Jeremije Tožnika v Dolgi vasi.

(Dalje.)

⁸ Dalje ko po kaki drugi, samo ne zavijajte mojih besed. V narodnih pesmah v tem širnem pomenu, kakor ga rabite vi, ne opeva se prav za prav ljubezen;

druzega niso ko nespodobnosti ali pa neslanosti in šteti si moramo v čast, da niso narodne. Vse je tuje blago, slabo, preležano blago; misli niso naše, napevi

pa še manj. Čudna mora imeti ušesa, kedor v teh bobnečih ponočnicah in teh poskočnih elegijah, v tem riganji in vresčanju sliši narodnega duha. To je vse koroško in vlaško, hvalo Bogu“!

„Besede, besede, g. župnik! Brez dokazov, brez prič, tako se ne sme soditi. S tem, da gazite pod noge naše svetinje, hočete samo pokriti svojo malomarnost, da niste še ničesar storili za ohranjenje narodnega premoženja“.

„In koliko ste storili vi“?

„Ne veliko, res“! odgovarja mirno Jeremija, ki je že čakal težko tega bojnega klica; z desno prime kupico, da se ohrabri, leva pa išče po žepih in vleče stara pisma na beli dan. „Ni veliko, pa nekaj je. Ne bom pa govoril o tèm, kedó bi bil bolj zavezan in dolžen opravljati ta posel. Nabral sem nekaj domačega blaga, raztresenega po naših hribih; če mi Matica primerno nagradi, prepustil ji ga bom. Zbirka bo natančna, pri-dejal bom kraje, kjer sem kaj dobil in jih popisal, varijante bodo pod črto in če bi bil muzik, tudi napév“.

„Tega pa priložim jaz, če ni drugače“, pristavi Kimovec, kateremu je prišla hipoma misel, da ima Matica denar.

„Jaz bi sodeloval tudi“, omeči se župnik, „če bi se kazala kaka korist; če bomo dobro ločili luliko od žita; ple-vela pa ne bomo hranili“!

„Ne sodite, dokler niste slišali. Exempla trahunt, podam vam poskušnjo! Eno sem nabral predvčeranjem v Orešici, jako mična se mi dozdeva. Čujte!

„Preljubi svet' Lovrenc,
Kako si ti svet!
Imaš majheno faro,
Pa dosti deklét“.

Tu pomislite in premislite posebno besede: „Imaš majheno faro“, pa dosti deklét“, ta stavek navaja uzrok prejšnjim besedam: Dekleta so pobožnejše ko mi moški, one raji molijo in več; čem več se kje moli, tem svetejši je kraj, torej je svetost v enakem razmerji sè številom deklét; namesto kraja nam pa rabi patron ravno tako kakor ljudstvo mesto dežele; quod erat demonstrandum. Sploh je pa pesem prekrasna; vzemimo na pr.: „Imaš majheno faro“. Ali ni to povedano precej dovtipno in osoljeno družim, ki imajo velike fare, pa niso tako sveti? S tem je izgovorjena velika resnica v svetobolni obliki, da tu na zemlji ni nikjer popolne pravice“.

„Kar je jako tolažilno za pravičnega“, razlaga župnik in zverne kupico, „kajti ko bi bilo drugače —“

„Naj bo tolažilno ali ne; resnica je in resnično pòje naša pesem: „Pa dosti deklét“, to je najlepše iz vse kitice. Z dramatično živostjo izpeljana je misel; zaloigra predočuje boj med pravičnim in krivičnim principom; zmaga pravičnega sklepa igro: tako se tukaj poravna krivica majhene fare z obilnostjo deklét. In dosti lepih deklét, kaj si pa pesnik še želi boljšega na tem svetu! Ta pesem je pravi biser naše narodne literature“.

„Meni se je tudi zmerom dopala“, govori župan, „kolikrat smo jo peli fantje v mladih letih“.

„Da vas le sram ni“! opominja župnik, „s takimi rečmi se hvaliti; priletnemu možu in županu se to vsaj ne spodobi. Z dobrim zgledom svetiti bi morali vsej fari“!

„O, tega pa ne! Jaz gledam, da se posiplje cesta, da je šola v redu, da se postavi maj in take reči. Drugo naj pa drugi. Toda časi, kedor je imel glas, je

pa pel in gotovo ste jo tudi vi, g. župnik, če ste bili katerikrat fant“.

„Takah ponočnjaskih ne“!

„Mi smo jo peli tudi po dnevi; enkrat se vem spomniti smo šli na božjo pot, za dež prosit, pa —“

„Pa ste priklicali točo, kaj ne, s tako nespodobnim vedenjem“! huduje se župnik. „Ta pesem je vzor prave neslanosti; tista najivnost, katero, Jeremija! tako poudarjate, je neumnost. Otroško preprostost imenujemo norost, če se nahaja pri odraslih; in menite, da je to pesem zložil kak otrok“?

„Ne otrok, ampak narod v otročji dobi; umejete ali nočete umeti“? kriči Jeremija, pogumen, ker mu je bil pri-skočil župan in ker je videl duhovnega gospoda v zadregi; tudi Kimovec, ki je izkušal stati vedno na močnejši strani, tudi on se potegne za Jeremijo in uči župnika in pravi:

„To je istina in se ne dá tajiti, da narodne pesmi poje ljudstvo v prvi dobi svojega duševnega razvitka; takrat nastajajo velike epopeje, Homér pri Grekih, Enejida pri Rimljanih, pri Nemcih pa prekrasni Nibelungi, ki presezajo vse; ono dvoje pisano v heksametrih, s pentametrom pa —“

„Dà, dà“, zastavi Jeremija, „s pentametrom je mera elegična, jako elegična, to že verjamemo; že vemo da ste se učili; pa kaj to silite sem, kamor ne spada. — G. župnik, vam le toliko: ene misli ne bova nikedar o tej pesmi, kajti kjer se govori o dekletih in farah, vsak župnik je pristranski“.

„Saj je pa tudi razložek med farami“, opomni župan.

„O med dekleti tudi“! pravi Jeremija.

„Ad rem, ad rem“! razlega se župnikov glas, in po pravici; razprava o farah se vendar le spodobi med kolegi, ne pa, da bi se vsak siten župan vtikal med duhovske zadeve; posvetne reči posvetnim ljudem! Mislimo da nam nihče ne zameri če javno pograjamo našega župana; on meni, da bo ugnal ves svet, pa naj ge le dobi župnik na samem! Bralec pa menda že zdavnej sluti, da ga podpihuje Jeremija, našega župana. Taki so, srenjski tajniki!

„Ostanimo vendar pri reči“! pravi torej župnik. „Razpravljajmo mirno svoj predmet, kakor se spodobi parlametarni družbi. Kako stoji debata! Jaz sem dokazal, da se v tej pesmi pogreša najivnosti, na katero ste se opirali vi“!

„To je pa že prehudo“! ugovarja Jeremija. „Kedaj ste dokazali in kje in kako! Bogu se usmili —“

„Dobro, dobro, Boga ni treba zraven in jaz se ne maram prepirati. Pa saj to ni edino znamenje narodne pesmi. Dejali smo, da izvira narodna pesem iz serca, iz čutila, ne pa iz pameti in razuma prav za prav. Vi pa terdite, da je pesem jako dovtipna, osoljena. In dovtip, ali ni to sad razuma, bistroumnosti? Kje pa se pokaže serce“?

„Kaj vraga, g. župnik! Če jaz rečem ‚dosti deklet‘, jeli s tem rečeno dosti pameti? Pamet pa dekleta, g. župnik, pomislite“!

„Zopet Jeremija prav govori“, pomaga župan. „Dolgih las pa kratkih misli, take so. Pameti, tega pa ne. Jaz vem, ki izkušam. Vse se hoče možiti pa ženiti, pa tako odgovarjam, pa tako svarim, pa vse ne pomaga nič; potlej pa soseska terpi“!

„Amen“, odreže se Jeremija. „Kakor župan pravi, tako je; in ko bi ne bilo

tako, kje bi bila štola? Tu se vpraša le serce, nikedar pamet“!

„Govorite, kar hočete“, ugovarja razljuteni župnik, „jaz vas ne poslušam. Moja sodba je: pesem je brez cene, tudi brezverska, gadja zaléga, ki naj se zatare; dixi et salvavi animam meam, pa mir besedi“!

„Kaj se bomo jezili! Vsak ima svoje nazore, pustimo mu jih. Pesem bom pa le spravil na dan in vesel bi bil, ko bi dobil še kako tako doveršeno. Upam tudi, da me boste vsaj nekateri podpirali v tem narodnem in važnem početju. Posebno, župan, vi lahko pomorete mnogo, ker vam zaupajo ljudje“.

„No, pa tudi sam jih vem nekaj“, ponese se župan. „Čakajte, katero smo že peli časi; kako vendar pravi: „Snoči bil, davi šel, drevi bo spet prišel“ —“

„Plačat, Jesihar“! zavpije župnik. „Meni se kar vzdiguje, kader slišim take reči. Naš jour fixe se ne smé pečati z neumnostmi; če ni boljšega predmeta, razpustimo društvo; molčimo, pa pijmo“.

(Dalje prih.)

„Molčimo, pa pijmo, ta je prava“! porderi Jesihar, kateremu se ni mudilo povedati župnikov račun; vedel je, da ni take sile. „Kader nima človek govoriti nič posebnega, naj pije, pa tiho bo. Jeremija nam vselej navleče kaj, da se prepiramo“.

„Oj možaki“! tarna Jeremija, „vi lepo delate za domovino. Narodne pesmi bi sožigali; radoveden sem, kaj porečete narodnim pripovedkam“!

„Te utegnejo biti nekoliko bolje“, tolaži se župnik, ker te se ne dajo tako zanašati iz kraja v kraj; napeva manjka, ta zaseje najprej luliko med pšenico“.

„Moje mnenje o ceni teh dveh umotvorov je ravno nasprotno, pa nič ne dě. Delajmo vsak po svoji moči; prihodnjost bo pokazala, kedó je več koristil domovini. Kar pa se tiče pripovedek, nabral sem jih že tudi en par. Ena je prav lepa, o očetu, ki je imel tri sine“.

„Kaj bo to“! opomni župan. „Jaz pa sem vedel eno o očetu, ki je imel devet sinov“.

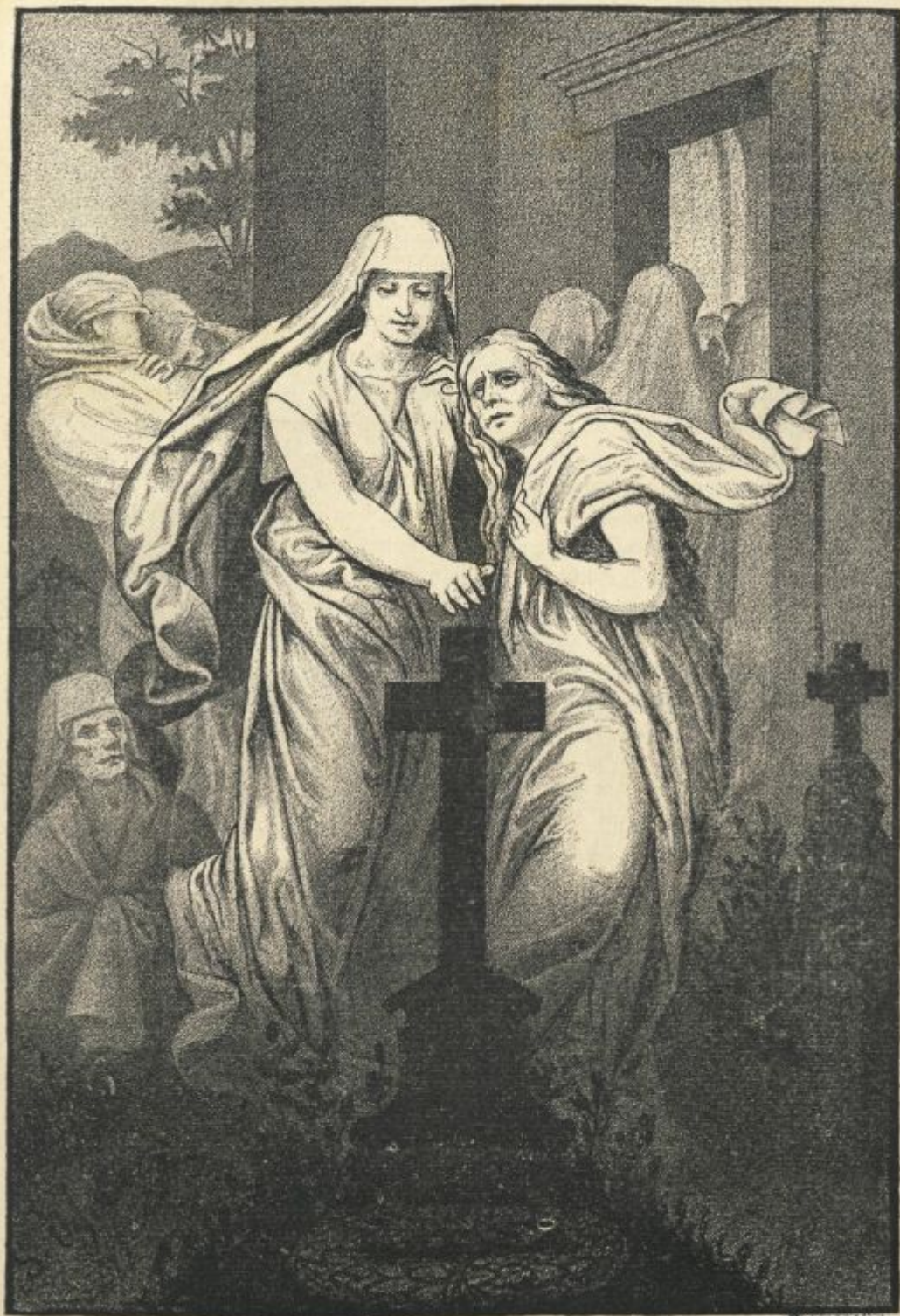
Spomini s pota.

(Dalje.)

Po vročem dnevu nastopila je najkрасnejša noč. Nebo se je osulo zvezdami, jasna mesečina obseva polje in livado ter liki srebrnimi nitmi prepreza verbino in log. Kakor v megleni podobi beži mimo nas germovje in drevje, a v daljavi lesčé se izmed mogočnih verhov zidovi grada Ljubljānice. Nema tišina vlada krog in krog, samo časih se čuje zatégnen písek močvirne ptice iz bližnjega barja ali pasji lájež od so-

sednega selišča. Ne moremo si skoro misliti ugodniše nočne vožnje in prav bi nam bilo, ako bi se še dalje tako vozili. Zato nas preleteč žvízeg sê siseške postaje nekako neprijetno spominja, da smo se primaknili koncu denāšnjega pota.

Prišedši na neki zavínek opazimo na trátini kraj ceste ogenj in ljudi okoli njega. Na prvi mah nam pride misel na razbojníke, ali kraj pota pasóča se

ENGELER & UGA

Na vernih duš dan.

konja, še posebno pa šotor in vozovi v ozadji pod širokim hrastom naznanjajo nam cigane. Ker je uže pozno in je mladina poglela, ne gane se nobeden iz družbe, a da se po dnevi ali v mraku pokažemo na cesti, hipoma bi nas obsul nadepolni naraščaj, metal bi se pred nami v prah, poljubljal bi zemljo ter nas tako spremljal do četert ure daleč neprestano kričeč: Molim gospodáru, molim, daj krajeáru! Ako jim veržeš kakov drobž, tergajo in mikastijo se zanj po prahu ali blatu, da cunje od njih leté, od tistih namreč, ki jih imajo kaj na sebi, kajti mnogi so nagi, kakor jih je mati na svet porodila. In to po leti kakor po zimi. Dostikrat sem se čudil cigančetu, ki je golo golcato v najhujem mrazu po zmrznenem snegu od ognja priteklo rã cesto, da bi prestreglo potnika in izprosilo kako malenkost. A pri vsem tem je zdravo kakor riba, dasi navadno šibkega života.

Cigani so povlašćeni potépi, kot take poznamo jih tudi mi, če tudi so po naših krajih novejše dobe nekam bolj redke prikazni. Na Hervaskem jih je mnogo več; kamorkoli potuješ, gotovo naletiš nanje. Šotore si postavljajo ob cesti in blizu šume, da so jim derva pri roci, pa tudi kaka večá vas mora biti blizu, kajti brez ljudi se težko živi. Sredi gozda se cigan ne bode rad ustavil, kakor tudi vrabec ne. Najrajši se tedaj utaboré zunaj vasi na pašniku ne daleč od ceste, od koder imajo na vse strani prosto roko. Resnega dela jim ní mari, moški najrajši pohajajo po semnjih, kjer mešetarijo, kupujejo in prodajajo — sosebo kljuseta — in ako je prilika, tudi kra-dejo, nikoli pa ne prosjačijo. Cigan je zvit licemér in pretkan slepar; o njem je v narodu vse polno resničnih in iz-

mišljenih smešnic in pregovorov, a narodna pesem imenuje ga: drúga za „nevoljo“, to je za silo, ako namreč ni boljšega ter bi človek moral biti sam. Hvalijo jih vendar kot dobre kovače in še bolje godce, posebno za narodno glasbo. Priprosto in praznoverno ljudstvo čísla jih tudi kot vrače (zdravnike) živini ali še celò ljudem. Ženske ne delajo nobenega dela. Potepajoč se po selih beračijo in sleparijo prorokujoč srečo ljudem, bodi si iz kart, bodi si iz roke, in mimogred kra-dejo, kjer morejo. Telesno goloto pokrivajo si za silo z vsakoverstnimi gosposkimi cunjami, kupljenimi v kaki starini, še več pa z naberačenimi in nakradenimi. Nobena pa ne more biti brez velicega, z rožami pisanega robca, ki ga nosi prek glave, krijoč pódenj černe, razmeršene lase.

Vere menda nemajo nobene; kjer pa vidijo, da je v njih korist, delajo se, kot bi bili iste vere, kakor je vas, v kateri slučajno bivajo. Pripovedovalo se mi je tudi, da časih celò svoje otroke prinašajo na kerst, se vé da ne zaradi kersta, temveč zarad darov, ki jih dobé od kuma in od kume. Vendar sem enkrat videl trop ciganov v sprevodu iti v zagrebško stolno cerkev. Kaj so imeli, ne vem. Nekateri so deržali sveče v rokah, vodil jih je glavar s „čulo“ v roci. Čula je kijasta, srebrom okovana palica, vidno znamenje glavarjeve oblasti.

Da v jedi niso prav nič izbirčni, je znano. Ako zvedó, da je v vasi poginilo kako prase ali kaj od perutnine, kmalu se oglasijo in potem se gosté, da jim teče od brade. Zategadelj so cigani vsem ljudém negnusni. Lúk jedó posebno radi, tudi so veliki čistilci žganja in tobaka, ženske nič manj nego moški.

Nočni mir je uže objel Sisek in njega prebivalce, ko naš voz obstane pred kaptojsko gostilnico, kjer so še svetili. Izkopamo se iz slame in ker nismo družega potrebni, pretegnemo trudne ude po gostilniških posteljah, in kmalu tudi nas zaziblje sladki sen.

Sisek je majhno ali znamenito mesto, ležeče ob levem bregu Kolpe, ki nekoliko niže — pod Capragom — teče v Savo. To je Stari ali Meščanski Sisek. Njemu nasproti na desnem bregu stoji Novi ali Vojniški Sisek, ki je pa neznatniši od prvega. Veže ju lesen most. Od leta 1871., ko je bila razvojačena Vojniška krajina, združila sta se oba v eno mestno občino, ki more dandenes šteti okoli 3000 prebivalcev. Imenitnost temu mestu daje njegovo položje ob veliki reki, ki od tod počemši more nositi večje brodove, položje, vsled katerega Sisek posreduje trgovino med zapadnim delom balkanskega poluotoka in med panonsko nižavo, med črnim in adrijskim morjem. Ta imenitnost bi pa še neizmerno porasla, ako bi se Savi in nje večim pritokom z desne strani, namreč Kolpi, Uni, Verbasu, Bosni in Drini uredile struge in ako bi ogerska vlada tudi drugače za prospeh hervaske trgovine htela kaj storiti. Ali kaj se more pričakovati od vlade, ki na vse kriplje dela na to, da bi še to trgovino kolikor mogoče oškodovala, jo od Siska odvernila in sebi, Pešti, naklonila. V tem so si vse ogerske vlade, naj bodé uže ta ali ona stranka na kermilu, enake in dosledne, da se na vso moč upirajo vsemu, kar bi utegnilo Hervate povzdigniti, bodi si na političnem, bodi si na narodno-gospodarstvenem polji.

No pri vseh teh neugodnih okolnostih je promet v Sisku še precej živahen.

Uvaža se posebno hrastov les (doge), suhe sljive in žito, izvažajo pa razne bombaževe tkanine in kolonijalno blago. Leta 1872. odpravilo se je iz Siska po Savi 13 milijonov kilogr. robe, dovezlo se je pa nekaj čez 16 milijonov kilogr., od teh odpada 7 milijonov na doge in 5½ milijona na sljive. Iz Siska razvažajo potem uvoženo blago železnica k morju v Reko ali Terst, ali pa še dalje po širokem svetu. Od Siska do Karlovca nosi Kolpa tudi manjše ladije, kakor so se njega dni vozile tudi po Savi in nekoliko po Ljubljani tija do Zaloga pod Ljubljano. Dandenes plavijo Slovenci na Hervasko samo še mehek les, ves drugi promet posredujejo železnice in ceste.

V Sisku stopamo po klasičnih tleh. Vsak izobražen Slovenec vé uže iz svojega Preširna, ako ne drugače,

Kakó pri Sisku, Kolpe so pijáni
Omágali pred Kranjci Otománi,

množi je tudi na svoje oči gledal krasni mašni plašč, ki je prekrojen iz dragocenega plašča turškega vojskovoda Hasan paše, katerega so pri tej zgodi tudi zagrebli motni valovi reke Kolpe. Na obletnico siseske bitke, 22. junija na sv. Ahacija dan, kaže se v ljubljanski stolnji cerkvi občinstvu ta narodna svetinja kot spomenik na junaštvo njegovih pradedov. Ali uže mnogo prej je Sisku zaslulo ime po svetu, za starih Rimljanov namreč je tu stalo in cvelo mesto Siscia imenovano, in v spomin starodavnega rimskega Siska imenuje se zdaj najlepša ulica ob kolpskem bregu: rimska ulica. Zemljišče današnjega Siska je pa tudi v pravem pomenu besede posejano starorimskimi starinami. Kjerkoli se začne kopati, povsod prihajajo penezi in druge dragocenosti na dan. Žal! da

se je mnogo tega pogubilo in razteplo, kakor je to pri nas uže navadno. Peštanski in beški muzeji hranijo gotovo več siseških starin nego zagrebski. Da se to raznašanje zapreči, ustanovilo se je v samem Sisku posebno društvo „Siscia“, ki po ustanovljenem načrtu vodi in nadzoruje kopanje in sploh skerbi, da vse siseške izkopanine ostanejo doma.

No tudi vojniški Sisek ni brez vse zgodovinske znamenitosti, dasi je do nje prišlo stoprav najnovejšega časa. Tukaj je namreč pod vladno modernega hervaškega Heroda iskalo zavetja, in ga tudi našlo, neodvisno narodno časnikarstvo, kateremu je doma Herod „stregel po življenji“. Pod oblastjo strogega vojniškega kaznenega zakona čutil se je „Zatočnik“ svobodnišega, nego v Zagrebu, na staroustavni zemlji. Odtod je uspešno vojeval proti silniku in v bližnji Petrinji je tekla in iztekla pri vojniškem sodstvu glasovita pravda Rauch contra Mrazović (Zatočnik), ki je naposled stermoglavila Heroda.

Od jadranskega morja do savskega istija razteza se dolg kos zemlje, kateri se, zdaj širjemu zdaj ožemu traku podobno, ovija vzdolž severne meje nekdanjih turških dežel. To je lep kos hervaške zemlje a imenuje se c. kr. vojniška krajina. Odtergal se je malo po malo od matere zemlje, največ v drugi polovici sedemnajstega in začetkom osemnajstega stoletja in naselil se ponajveč z uskoki in begunci pred turško silo. Ti so dobili tu zemljišča na užitek proti temu, da bodo živa bran južnim avstrijskim deželam proti Turkom. Dežela se je uredila na vojniško ter je s časom postala ogromna vojašnica. Prebivalci so morali živeti v zadrugah in vsi moški vsake zadruge izvzemši enega — navadno

najstaršega, tako imenovanega domačina, ki je gospodaril doma — bili so vojaki, čim so dorasli do puške in ostali so vojaci, dokler so mogli gibati. Davščin so bili prosti, zato pa so morali stražiti in braniti mejo proti sovražniku in ob enem tudi paziti, da se ne bi z one strani kaka kuga zanesla v naše kraje. Skerbeti jim je bilo tudi za red in mir v deželi in naposled, ako jih je klical cesar, morali so vojevati tudi zunaj dežele. Doma so vso službo opravljali brezplačno in tudi hraniti in oblačiti so se morali sami, edino v cesarski službi zunaj zemlje dobivali so plačo kakor drugi vojaki. Krajina je dve stoletji plačevala neizmeren kervavi davek, veči nego katera koli druga dežela. Kakor listja in trave vzdignilo se je iz te pokrajine oboroženih mož vselej, kedar je cesarstvu pretila kaka pogibelj; kedar so se pa drugim deželam oglašale kake svoboščine ali novi, proti potrebi časa preustrojeni zakoni, glasilo se je zmerom: „veljavno za vse cesarstvo izvzemši Vojniško krajino“. Tu se je upravljalo edino z „befehli“ in „rapporti“, se vé da v nemškem jeziku. Šole niso imele drugega namena nego odgojevati „šarže“.

Ne dá se tajiti, da je Vojniška krajina ob svojem času koristna in potrebna naprava, ki je svojemu namenu dobro služila — po pravici so jo zvali „antemurale christianorum“, — dasi priprost človešk razum ne more prav umeti, zakaj je baš ona vesoljnosti morala prinašati tolike žertve. Človek bi tudi pričakoval, da se bodo te žertve od nje zahtevale samo dotle, dokler so neizogibno potrebne in da bode dežela za nje dobila primerno nagrado. Ali „grau ist alle theorie“! Vse druge dežele, tudi take, katere je graničarska pest učila

pokornosti in dolžnosti do države, do-
bile so ustavo, po kateri si narodi po
svojih zastopnikih sami krojijo zakone,
samo Vojniška krajina živela je do ne-
davnja v vekovečnem obsadnem stanju
in še dandenes velja edino za njo ab-
solutizem.

Vojniška krajina je stara rana na
zivotu „trojedne kraljevine“. Vojniška
krajina, kervava haljina! Ni ga bilo
hervaskega sabora, razen Rauchovega,
kateri ne bi bil od presvitle krone za-
hteval, da mu se odtergana zemlja po-

verne; sam narod v Krajini je pri vsaki
priliki naglašal, kako željno pričakuje,
da se reši iz tega neznosnega stanja
ter da se združi s svojimi brati in se
z njimi delézi ustavnega življenja; ves
svet je tudi uže davno bil te misli, da
se je ta zavod preživel, da dandenes
nema nobenega pomena več. In vendar
se vroča želja vsega hervaskega naroda
do zdaj ni izpolnila. Od zgoraj se je
zmerom odgovarjalo: Ni še čas! Poter-
pite!

In narod je terpel.

(Dalje prih.)

Fr. Poljanec.

Pogovori.

XX.

Nesreča, pravijo, pride redko sama;
kjer se ena oglasi, prikaže se rada
hitro druga, tretja za njo. Tako je tudi
v ubogi „Zvon“ trikrat naglo zaporedoma
treščilo, ko bi bilo vendar že enkrat
zadosti. Naravnost v „Zvon“ sám, prav
za prav, udarila je samo dvakrat strela,
tretja je bila bolj namerjena v njegovega
urednika. Ali, da ne govorim v podobah,
jaz in moj listič sva bila té dni od tréh
strani skoraj ob istem času napadena.
Zdaj so, do malega, že vsi slovenski
listi svojo srečo z menoj poskušali;
ali tega ni bilo dovolj, še iz sosedne
nam hervaske dežele doletel me je
nenadoma udarec.

Kader je list zgrabljen, navada je, da
se brani, odgovarja, tako ali tako, kakor
se mu ravno primerno zdi, ali pa, kakor
ravno vé in zna. Taka polemika je lahko
še prav koristna, kader zadeva načela,
nazore, ne osebnosti. Človek ima tu
priliko svoje mnenje, svoje prepričanje

krepro poudariti, pojasniti in razložiti.
Tudi „Zvon“ je imel take prilike in
porabil jih je po svoji vednosti in zmož-
nosti. Ko pogledam s tega stališča na
poslednje svoje tri napade, kaže se mi
med njimi velik razloček. Pervi mi je
prišel od političnega, trikrat na teden
izhajajočega slovenskega lista. Ta list
mi je bil od nekdaj neprijazen. Razlogi
tej neprijaznosti so različni — nekaj
mi je dobro znanih; s časom se je to
sovraštvo pleglo, dà, naposled se mi
je ta list celo nekako približevati začel.
To me je veselilo; zdelo se mi je, da
je pri nas prepira zadosti, da je čas zložno
delati na prid in korist domovini. Upal
sem, da ostane mir med nami; jaz vsaj
nisem hotel zdražbe delati, brez posebne
sile. Prišlo je drugače. V omenjenem
listu se je gerdo ravvalo z možem, katerega
jaz visoko čislam in menda tudi vsak,
kedor ga prav pozna; gerdo se je ravvalo
z njim, ker je storil svojo dolžnost, ker

je očitno izrekel svoje mnenje o imenitnem vprašanji. Meni se je zdelo, da se možu krivica godi, gerda krivica; bal sem se, da bi ne prišla iz tega velika škoda za našo deželo, ki tako potrebuje dobrih moči, poštenih in razumnih mož; bal sem se, da bi tako postopanje ne zbegalo moža. Dejal sem sam pri sebi: Kedó vé, ima li ta mož tako debelo, právo slonovo kožo, kakoršne je človeku pri nas potreba v javnem življenji; toliko neprijetnega je že prebil za svoje domoljubje, zdaj pa še to! kaj, ko bi se naveličal ter dejal: kaj meni vsega tega treba; takim ljudém ni pomoči. — Tako sem mislil, morda po krivici, morda je njegovo rodoljubje — in to bi bilo res lepo — tako močno, da premaga vse zapreke, katere mu stavijo nasproti lastni rojaki, morda je ta mož pravi mučenik za narodno stvar. Vsega tega nisem takrat tako dobro preudaril, sercé sem bolj poslušal, in sercé mi je velelo, da naj se kako potegnem za moža, da naj mu dam neko „satisfakcijo“, kolikor mu je morem dati jaz. To sem storil, in po mojem prepričanju dasi nekako gorko, vendar dostojno, kakor je možem spodobno. Samo eno debelo besedo sem rabil; napadnike njegove sem imenoval „neotesane tesarje“. Da se s tem primkom ne bom Bog vé kako prikupil omenjenemu listu, to sem vedel; ali da ga bode to tako razkačilo, tega se vendar nisem nadejal. Ves z uma zagnal se je v mé, kakor bik v parobek, pokrit z rudečim dežnikom. Takega „teatralnega efekta“ pa vendar nisem nameraval! Jaz inam navado premisliti, kar rečem ali zapišem, zato mi svojih besed ni treba „nazaj jemati“. Tudi tù pravim: kar sem pisal, to sem pisal in omenjeni priimek se mi zdi še zdaj popolnoma opra-

vičen in pošteno zaslužen. Nekaj bi pa vendar rad storil in lahko storim, da se čestiti list nekoliko pomiri, ako mogoče. Ta priimek ni tako strašan, kakor se njemu dozdeva. Če komu neotesanost, zarobljenost očitam, ne dotikam se njegovega značaja, ne skrunim česti njegove; poleg vse neotesanosti je mož lahko pošten in spoštovanja vreden; grobost ni še pregreha! Tako očitanje ni da bi se moralo kar s kervjo oprati. Čemu torej taka razjarjenost? To je kaj družega, ko se meni zato očita strašna „ošabnost“ in prevzetnost. Kaj takega bi bilo vendar treba malo dokazati. Kar se pa tiče mojih „Dunajskih sonetov“, moram reči, da se jih nikakor ne sramujem. Prav dobri so bili o svojem času. Vesel sem, da mi jih ni treba več pisati, ker so že pisani. Kar se tiče njih estetične vrednosti, menim, da so vsaj toliko vredni, kolikor „Ljubljanske slike“. To se zdi meni dokaj skromno govorjeno, mojemu nasprotniku se bo zdelo gotovo prav „ošabno“. Ali o tem in enakem težko da bi se midva kedaj sporazumela. Zato bi bilo morda najbolje, da ostaneva vsak pri svojem prepričanju in da pustiva neuspešni prepir. Svoje moči, kar jih imava, obrniva kam drugam, kjer bi utegnile kaj več koristiti deželi, katero imenujeva oba svojo domovino. To je le dober svét, moj nasprotnik naj se vede, kakor mu drago, jaz bom miroval poslej.

To je morda precej pohleven odgovor, če se sploh to besedovanje more imenovati odgovor. O drugem napadu, kateri je prišel „Zvonu“ od lista, ki se mu je v zadnjem času prijaznega kazal, ne bodem celo nič govoril. Vprašanje se mi zdi rešeno. Kar sem jaz vedel povedati o njem, povedal sem že zdavnaj

vse, zato molčim. Kedor se ni dal prepričati, naj ohrani svoje mnenje, kakor ohranim jaz svoje.

Najneprijetnejši mi je bil tretji napad; o njem sem se bil namenil obsirneje govoriti; a „pogovorom“ odmerjeni prostor je že skoraj pri kraju; vendar bi stvari ne odložil rad, kakor sem jo že enkrat. Torej povejmo na kratko svoje misli.

Čestiti „Zvonovi“ bralci gotovo z veseljem beró — jaz po sebi sodim — tako zanimivi in ukoviti spis, ki ga v „Zvonu“ priobčuje g. Poljanec pod naslovom: „Spomini s pota“. Kako živo nam tu g. pisatelj opisuje in predočuje kraj in ljudi, razmere in življenje bližnjih nam sosedov in bratov Hervatov! Ali žal! ta spis, s katerim se „Zvon“ lahko ponaša, ni našel milosti pri naših bratih. „Vienac“, leposlovni list hervaški, očita precej bridko, dasi dostojno, kakor je njegova navada — on ne piše z „loparjem“ — našemu pisatelju, da on z nekim veseljem poudarja in svetu razkriva zlasti temne strani hervaškega življenja, da se v njegovih spisih kaže neka sovražnost do bratovskega nam naroda. „Vienac“ se slednjič čudi, da „Zvon“ sprejema take spise v svoje predale.

To očitaje me je, kakor sem že rekel, kaj neprijetno zadelo. Če se ogibljem domačega prepira, to mi je pravdanje in polemizovanje z glasilom bratovskega naroda še posebno neljubo. Posebno pa me boli, da mi tako očitovanje prihaja od „Vienca“, kateri se je dozdej vedno prijaznega kazal „Zvonu“ in njegovemu uredniku. Kako bodo o tem sodili čestiti Zvonovi bralci, ne vem; po mojem prepričanju je Vienčeva tožba popolnem neopravičena; dozdeva se mi, da izvira samo iz prevelike narodne občutnosti. „Vienac“ gotovo sam ne bode

tajil, da je mnogo nezdravega, gnjilega v hervaškem narodu; priznaval bode celo, upam se reči, da je ravno tisto zares nezdravo in gnjilo, kar nam g. Poljanec kakor tako kaže v svojem spisu. Kaj hoče torej Vienčeva pritožba? Ali bi naj bil g. pisatelj zamolčal svojim rojakom, kar je videl neveselega v deželi, katero jim popisuje? Ko bi bil to storil, očitale bi se mu lahko po pravici, da se njegovo popisovanje ne vjema z resnico; spis njegov bi bralcem ne podajal prave, resnične podobe hervaškega življenja. Moral je torej pisati, kakor je pisal, ali pa opustiti vse popisovanje. Da ni storil poslednjega, zato mu bodo gotovo hvalo vedeli Zvonovi bralci. Iz njegovega spisa spoznavamo javno in družabno življenje naših bratov, in koga izmed nas bi to ne zanimalo? Ne samo to. Iz g. Poljančevega spisa posnemamo tudi lahko zase koristnih naukov, iz njega se učimo, katerih napak se je nam ogibati, da ne pride v nevarnost naš narodni živelj. To in samo to je nameraval g. pisatelj s svojim spisom. Jaz ne morem tu videti nikake sovražnosti do hervaškega naroda, in čudim se, kako jo je mogel videti „Vienac“. Resnica res oči kolje, kakor pravimo; hudo je človeku gotovo, ako se razkrivajo njegove ali njegovega naroda rane in slabosti; lahko umejem, da hervaškega rodoljuba mnogokrat v serce zaboli, ko bere Poljančeve „spomine“ in tudi spoštovati znam ta čut. Ali kaj hoče? Na persi naj se terka rekoč: Mea culpa, mea maxima culpa. In na zadnje je vendar le vse na tem, kako se kaj pravi in iz kakega namena.

Kedó kaj pravi. Tù si ne morem kaj, da bi ne izrekel naravnost, kaj me je nekako neprijetno zadelo v Vienčevi izjavi. Brez zamere! Tisto kar se tu go-

vori o pisateljevi osebi, ne zdi se mi preveč plemenito, ne strinja se mi prav z glasovito velikodušnostjo in gostoljubnostjo hervaško. Naj se skriva pod imenom Poljanec kedor se hoče; to je gotovo vsakemu, kedor bere njegov spis z jasnim, nekaljenim očesom, da je mož, kateri tako piše, poštenjak, ne kak navaden „turist“ ali „žurnalist“, ki išče povsod „pikantnosti“ in „skandalov“, da z njimi pita in kratkočasi svoje razvajene bralce. Jaz menim, da poznam g. Poljanca in rad sem zanj, kakor za malo

koga drugega, porok. Jaz vem, da je dober Slovenec, dober Slovan in da ljubi tudi hervaški narod. Ko bi ga že drugače ne poznal, iz njegovega spisa samega bi bil dobil to prepričanje. Slednjič pa naj mi bode „Vienac“ prepričan, na to mu dajem svojo moško besedo, da bi jaz nikedar v svoj list ne sprejel spisa, kateri bi bil v resnici sovražen hervaskemu ali kakemu drugemu slovanskemu narodu. Čestitemu „Viencu“ pa prijateljsko roko z besedo: *Tout comprendre c'est tout pardonner!* S.

V a d n i c a.

17.

G. Sv. Sl. v M. Prosite nas, naj pregledamo poslani sonet, „če ima kako znamenje, ki bi ga sonetu enakega storilo“. Poglejmo ga torej.

Oj! blaga vedno si mi bila mati,
Za te je bilo moje vse življenje;
Za te posvetil svoje sem terpljenje,
Da mogel vso ljubezen bi ti dati!

Z veseljem, častjo moram te obdati,
To moje rano bilo je menjenje,
In te ljubiti, moje poželjenje,
Na tvojem potu vedno te spremljate.

Pa zginila si moji ti ljubezni,
U zemlji tihi davno že počivaš,
Oterpnilo ti serce v dolgi je bolezni.

In ti, ki mir u serca vsa ulivaš,
Odpelji mene kmalo zemlji jezni,
In daj mi prostor tam, ki ga uživaš.

Sonet je ta pesem, to je gotovo; ne samo kako, vsa znamenja ima na sebi, da je zares sonet. Ali drugo oprašanje je tó, je li tudi dober sonet. Radi bi rekli, da; toda ne govorili bi resnice. Je li torej slab? Tudi tega ne terdimo, brali smo že slabših. Nič pravega ni, ne kri ne voda. Vi ste bili gotovo ginjeni,

ko ste zlagali to pesem; ali da bi z njo tudi bralcu serce pretresnili, da bi čutilo, žalovalo z vami, to se vam ni posrečilo. Oblika, če tudi ne popolnem slaba, kaže vendar, da ste mlad začetnik v pesništvu. „Dati“ in „obdati“ je slaba rima. „In te ljubiti moje poželjenje“; to ni nič. Kaj bi vi dejali, ko bi vam kedo rekel: želim te ljubiti? — Žalostno dovolj, če me samo želiš ljubiti; kaj ti je to tako težko? „Odpelji mene kmalo zemlji jezni“. Tu je pač zemlja „jezna“ samo zaradi — rime. — „In daj mi prostor tam, ki ga uživaš“. Ta „ki ga“ more se samo odnašati na „prostor“; ali kaj je to: Bog prostor uživa! — Namen je lep, ali čemu ta potrata? Gorka solza na materino gomilo bi bila več vredna, nego deset takih sonetov.

— Rodoljub S—ski. O vaši pesmi najrajši molčimo.

Popravek. V zadnjem listu na 315. strani v 2. versti od spodaj razversti besede: o tem in onem, česar. — Na 317. strani v 1. versti ima se z besedo: Slovan začeti nov odstavek.

Oznaniło.

„Zvon“ se je preselil; sedanji naslov:
Wien, VIII., Lange Gasse 44.

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 5 gold. za vse leto. 2:50 za pol leta; Napis:
Redaction des „Zvon“, Wien, VIII., Lange Gasse 44.